

Foto Lisa Nestorson

Musslor är nyttiga och en rad nya produkter är väg ut på marknaden. På den lilla bilden gör Peder Karlsson (tv) från Dafgårds, och Dan Melin från SIK, musselkorv.

Korv av blåmusslor

– ny klimatsmart havsmat

De hotas inte av överfiske, de gör havet renare, är nyttiga och är välsmakande. De lever dessutom kustnära vilket innebär att det går åt mindre bränsle vid skörden jämfört med t ex konventionellt fiske. Den svenska blåmusslan används nu till en rad nya produkter. *Forts →*

Västra Götalandsregionen vill visa hur viktigt Västerhavet är. För att belysa de positiva möjligheter och hotande problem som Västerhavet står inför anordnar Regionens miljönämnd »Västerhavsveckan 2008« vecka 26, direkt efter midsommar. Utställningar, föredrag, utflykter och andra spännande aktivite-

ter för hela familjen erbjuds längs hela kusten. Program för Västerhavsveckan 2008 finns i första hand på www.vasterhavsveckan.se. ★

► LÄS MER PÅ WEBBEN

www.vasterhavsveckan.se

PER HÖRBERG – per.horberg@vgregion.se

NUMMER 2 JUNI 2008

Regionalt ansvar för havsplanering

Havet är en mycket viktig resurs för utvecklingen i Västra Götaland. Trots det saknas en regional planering av havsfrågorna. Det vill Göran Enander och havsmiljöutredningen råda bot på. De regionala försöksverksamheterna och samverkansorganen föreslås få i uppdrag att ansvara för havsplaneringen och ta fram och besluta om regionala översiktliga planer. Havsmiljöutredningen innehåller också en del specifika miljöåtgärder. T ex föreslås att det ska krävas kunskap inom miljö och ekologi för att få verka som fiskare.

För att visa på havets betydelse för invånarna i Västra Götaland och i Sverige anordnar miljönämnden Västerhavsveckan. Det kommer att vara aktiviteter på många platser och för flera av er kanske det kan bli starten på semestern!

Med önskan om en trevlig sommar! ★

Peter Holmberg

Miljöchef, Västra Götalandsregionen
peter.holmberg@vgregion.se

KALENDARIUM

Västerhavsveckan

Temavecka om Västerhavet

Datum 23-29 juni

Plats Hönö, Göteborg, Lysekil mm
www.vasterhavsveckan.se

Göteborgs lustgårdar

Trädgårdsutställning

Datum 28 juni -28 september

Plats Trädgårdar i Göteborg
www.goteborgslustgardar.se

Boka också

Energisession 2009

4-5 februari i Skövde

Nordisk Passivhuskonferens
27 -29 April i Göteborg

Pauline Samuelsson, miljösamordnare på Borås Energi & Miljö, berättar för några projektdeltagare från bl a Storbritannien, Tyskland och Nederländerna om Rya, avfallskraftvärmeverket i Borås.

Internationell inspiration till energiomställning

Alla regioner har olika förutsättningar och utgångspunkter för sin energianvändning. Vid slutmötet för Interreg-projektet Energize Regional Economies (ERE), imponerades deltagarna över hur svenska kommunala bolag är föregångare inom t ex biogas.

I Sverige tycker vi att fjärrvärme från avfallsförbränning är självklart, liksom att de kommunala bolagen producerar biogas till kollektivtrafiken. I andra länder däremot, har man kommit längre med vindkraft och solenergi. Tack vare ERE finns nu goda exempel och konkreta

strategier samlade för hur regioner kan effektivisera sin energianvändning och utveckla både ny och befintlig teknik. Meningen är att regioner ska kunna dra lärdom av varandra. Det var också genom ERE som grunden till klimatdialogen Smart energi lades. ✪

► FAKTA

Friesland i Nederländerna var huvudpartner i ERE. Utöver Västra Götalandsregionen var Nordsjöregioner som Aberdeenshire i Skottland, och Århus universitet i Danmark med. Se även: www.ereproject.eu

INGRID HORNER – ingrid.horner@vregion.se

Forts → Musselkorv, musselpastej och musselburgare är exempel ur en serie provprodukter som Klädesholmen Seafood, Dafgård och SIK tillsammans har tagit fram med stöd från bl a Västra Götalandsregionens miljönämnd. Resultaten är offentliga och finns tillgängliga för alla företag i branschen.

Boel Dafgård, produktutvecklingschef på Dafgård, lovordar musslor ur både klimat- och näringsynpunkt, men hon påpekar att vi svenskar kan vara skeptiska mot att äta vissa skaldjur.

»På andra håll är man däremot mer van vid att äta den här typen av mat. Det är skälet till att vi nu lanserar vår musselrisotto i Frankrike« säger Boel.

Klädesholmen Seafoods nya produkt, musselpastej, ska också lanseras. ✪

BERIT MATTSSON – berit.mattson@vregion.se

Kyrkor kan göra stora

Beräkningar visar att Svenska kyrkans församlingar kan halvera sin energiförbrukning och därmed minska koldioxidutsläppen med 40-80%.

Den ideella föreningen *Etik och energi* har arbetat med med energieffektivisering genom landsbygdsutveckling med stöd från bl a Västra Götalandsregionens miljönämnd.

foto Lisa Nestorson

Hur långa är båtplatsköerna?

Nu finns en undersökning som visar att båtplatsköerna på Västkusten inte är så långa som man tidigare trott. Många har redan en båtplats, men står i kö för att "byta upp sig", t ex till en plats med bättre läge. Undersökningen visar också vilken typ av service båtägare vill ha i sin hemmahamn. Tack vare den nya kunskapen kan man nu planera var nya båthamnar behöver byggas och hur de bör utformas. Detta kan leda till nya affärsidéer för miljöanpassade tjänster i hamnarna. För er som vill ta del av studien, kontakta Västsvenska Turistrådet. Studien finansierades av Västra Götalandsregionens miljönämnd. ★

PER HÖRBERG – per.horberg@vgregion.se

besparingar

Hittills har en projektering för närvärmecentraler gjorts. I en sådan satsning vill hela 60 församlingar medverka. Ett treårigt program för energibesparingar i kyrkans byggnader har också påbörjats, men även utbildningar och samverkan utanför kyrkan har varit viktiga delar. Spännande är också att en interreligiös klimatdialog mellan muslimska, kristna och judiska samfundsledare har inletts. ★

▶ LÄS MER PÅ WEBBEN

www.etikochenergi.se

TOMAS ÖSTERLUND – tomas.osterlund@vgregion.se

Energironder, NU-turen och Sötåsen får dela på 50 000 kr

Västra Götalandsregionens miljönämnd delar varje år ut ett internt miljöstipendium till anställda eller verksamheter, som gjort något extra för vårt interna miljöarbete. Tre olika satsningar fick i år dela på stipendiet.

Den ena insatsen är ett samarbete mellan flera förvaltningar kring ett koncept för energironder. Ett resultat av samarbetet är ett arbets- och informationsmaterial om energieffektivisering, som kan spridas inom Västra Götalandsregionen. Andra insatsen är en ny turbuss mellan NÄL och Uddevalla sjukhus, den så kallade NU-turen. Detta har gett positiva miljöeffekter, ekonomisk vinst, och minskat det totala resandet i tjäns-

ten. Tredje insatsen är naturbruksgymnasiet Sötåsens konsekventa arbete med att integrera miljöhänsyn i strategiska frågor och i skolans verksamhet.

Ett exempel är att Sötåsen bygger en biogasanläggning som demonstrationsanläggning, till nytta både för skolan och omvärlden. ★

ANNA LÖÖV – anna.loov@vgregion.se

Miljöpris till Västra Götalandsregionen

Västra Götalandsregionen fick Miljöstyrningsrådets pris "Utmärkt Grön Upphandlare" för sitt arbete med miljöanpassad upphandling och inköp. Priset delades ut av kronprinsessan Victoria under konferensen Grön upphandling i Stockholm den 13 mars.

Enligt Miljöstyrningsrådets jury delas det nyinstiftade priset ut för ett strategiskt, pedagogiskt, heltäckande och genomgripande arbete med miljöanpassning av upphandlingar och inköp. Arbetet har bidragit till stora miljövinster genom bland annat miljöklassade bilar, inköp av ekologiska livsmedel och den Gröna listan för

Kronprinsessan Victoria delar ut priset utmärkt grön upphandlare till; Per Olov Blom, ordförande miljönämnden, Kjell Andersson ordförande service-nämnden, och Viveca Reimers, miljökoordinator inköp för Västra Götalandsregionen.

inköp av miljöklassad inredning. »Medvetenheten om miljön och hur vi kan påverka den på ett positivt sätt kommer att tvinga oss att fortsätta att ta miljösmarta inköpsbeslut«, betonar Viveca Reimers. ★

VIVECA REIMERS – viveca.reimers@vgregion.se

Hur reser vi till och från våra arbeten, och varför reser vi som vi gör?

Svaret finns i den djupstudie som låg till grund för projektet RAM i Mölndal. Studien och projektet är nu en kunskapsbank och en ledstjärna i frågor som rör Mölndals framtida expansion.

foto Stefan Ideberg

En sann GCK:are åker aldrig egen bil eller tjänstebil till och från arbetet och de tycker att det är viktigt att ta hänsyn till miljön, enligt RAM-studien.

Studien identifierade tre olika resprofiler: komfortaren, som alltid reser i egen bil, flexibilisten, som väljer färdmedel efter behov och GCK:aren, som aldrig reser i egen bil utan åker kollektivt, går eller cyklar. Det är våra värderingar och vår livsstil som styr det färd sätt vi väljer.

Med det i ryggen startades projektet RAM av kommunstyrelsen i Mölndal, Vägverket Region Väst, Västra Götalandsregionen samt en grupp företag. Syftet var att öka utnyttjandegraden av andra färd sätt än bilen till jobbet. Man ville också underlätta för nytänkande i mobilitetsfrågorna.

Eftersom Mölndal har ett näringsliv med stora företag och stor inpendling har

behovet av att förebygga ökad biltrafik varit stort. Projekt RAM har varit en viktig del i det arbetet och den studie som gjordes används fortfarande som en plattform då stadens utveckling planeras. ✪

► FAKTA

Studien utfördes på uppdrag av Mölndals stad som med Vägverket och Västra Götalandsregionen finansierade RAM-projektet. Sist nämnda gav också stöd till marknadsföring av resultaten. Utöver kommunförvaltningen deltog totalt elva större företag som Astra Zeneca, Ericsson, KappAhl, och SCA. Se även: www.molndal.se och www.nyavagvanor.se

TOMAS ÖSTERLUND
 – tomas.osterlund@vgregion.se

Vätgasbil på turné

Sveriges enda vätgasbil besökte Västra Götaland en vecka i maj. En vätgasbil släpper inte ut någon koldioxid och kan, beroende på hur vätgasen produceras, bli helt utsläppsfri. Bilen är en ombyggd Toyota Prius, det vill säga en el-hybrid. Den kan idag bara tankas ett enda ställe, i Malmö. Men det ska det bli ändring på.

Bilen har tidigare ingått i ett norskt vätgasvägsprojekt och hann bara vara i Malmö ett par dagar innan den åter fick vända norrut. Och det är ingen slump att bilen redan under sin första vecka i Sverige besökte Västra Götaland. Västra Götalandsregionen har sedan flera år en strategisk satsning på utvecklingen av vätgas som energibäare. Fordonsbränsle

är ett av flera intressanta användningsområden där vätgas, tillsammans med bränslecellsteknik, kan bidra till en mer hållbar energiförsörjning.

Vätgasbilen visas upp som en del av initiativet för en vätgasväg genom Västsverige. Vätgasstationer planeras i Stenungsund, Göteborg och Halland och tillsammans med den som redan

finns i Malmö, skulle det bli möjligt att köra vätgasfordon från Stavanger ner till kontinenten. ✪

► LÄS MER PÅ WEBBEN

www.vatgas.se
www.scandinavianhydrogen.org

TOMAS ÖSTERLUND – tomas.osterlund@vgregion.se

Stina Haglund

Du har arbetat med projektet RAM, Resvanor till och från Arbetsplatser i Mölndal.

Vilken är din viktigaste erfarenhet från RAM?

Att man kan åstadkomma så mycket genom att samverka. Att vi måste bygga relationer, dels inom kommunen och dels med andra aktörer. Vi har också lärt oss att om man arbetar med de mjuka frågorna är det en framgångsfaktor.

Hur förvaltar ni er nya kunskap?

Den ligger till grund för vårt fortsatta arbete. Dessutom håller vi många föredrag för att sprida våra erfarenheter vidare.

Vilken är den nästa utmaningen om vi pratar mobilitetsfrågor?

Bland annat att förverkliga K2020, alltså att bygga en ny struktur för kollektivtrafiken i Göteborgsregionen. ✪

foto E.ON